

עניינים תוכן

מבוא	2
פרק א' – יותר מאלפיים שנים של הרג תינוקות על רקע מגדרי ובאישור תרבותי	5
ג'נדרסייד בסין	6
ג'נדרסייד בהודו	9
פרק ב': תרבות שחקוקה בסלע או עידוד עקיף של השלטונות לדילול דמוגרפי	12
מדיניות שלטונות בהודו	14
פרק ג': דמוקרטיה ומודרניזציה אל מול מסורת תרבותית שמתעצמת	16
נשים נעלמות : תיאור התופעה	16
סיכום ודיון	20
ביבליוגרפיה	24

מבוא

גינדרסייד תופעה שבה נשים נרצחות בשל הזהות המינית שלהן ובשל התפקוד החברתי שלהן אשר מקבע אותם בתור מעמד נמוך ומופלה בחברה. את האזכורים הראשונים לתופעה זו ניתן למצוא כבר במקורות ותקופות קדומים מאוד. תופעה זו מופיעה בקרב תרבויות רבות ומגוונות מסין במזרח ועד למדינות שונות במזרח התיכון¹. למעשה גינדרסייד היא השמדה שיטתית של בני מגדר מסוים, בעיקר המגדר הנשי, סמוך להולדה של תינוק באמצעות הפלה מלאכותית או רצח של ממש זמן קצר לאחר הלידה.

המונח נטבע על ידי החוקרת מארי או וורן. רצח זה של תינוקות בנות הוא המתה מכוונת של ילודים ממין נקבה. רצח זה יכול לבוא לידי ביטוי, כפי שנראה להלן בפרקים הבאים, באמצעות הפלה סלקטיבית. בחברות מסוימות הבנות נחשבות למועילות פחות וכאלה אשר הגידול שלהם מצריך יותר השקעה. לעיתים בחברות אלו הן אף מהוות אפילו נטל על המשפחה. החשיבות של המונח הזה הוא בכך שהוא מושך תשומת לב שלהטיה מגדרית יש תוצאות קטלניות, כמו אפילו דיכוטומיות אחרות כמו גזע, דת או מעמד.

בשנת 1990 פרסם החוקר אמרטיה סן מאמר שבו נטען כי יש השלכות קטלניות של זכויות לא שוות בין נשים וגברים במדינות שונות באסיה ולכן נוצר מצב שבו יש יחס לא פרופורציונלי בין לידות של בנים ושל בנות. במילים אחרות, הטענה שלו היא כי אי השוויון בין הנשים לגברים בחברה הביא לתמותה עודפת של נשים, על פני הגברים.

לפי ההערכות החוקרים מידי שני נרצחות אלפי נשים על רקע חילול כבוד המשפחה ברחבי העולם ויש להניח כי המספר האמתי הוא גדול הרבה יותר². נושא המחקר שבו אעסוק בעבודתי הוא היקף קיומה של תופעת הגינדרסייד כיום, על שורשי התופעה בהודו ובסין, מה הן הסיבות התרבותיות דתיות שבעקבותיה תופעה זו החלה ומאילו סיבות היא עודנה מתקיימת והאם מתקיים קשר או אינטרס פוליטי וכלכלי להמשך קיומה.

שאלת המחקר אם כן תהיה :

"מה הן השפעות הגינדרסייד בסין ובהודו על הדמוגרפיה במזרח אסיה?"

מטרת המחקר היא להבין את גודל התופעה, האם היא אכן מתקיימת במדינה של נתונים סטטיסטיים ואיך מתקיים הרג על רקע מגדרי באופן סיסטמתי ורחב היקפים בעידן המודרני של המאה ה-21 מבלי למגר את תופעה זו לנוכח כל המודעות והקידמה בעולם "של שוויון זכויות". שיטות המחקר של העבודה

¹ בקרב מדינות ערב ידוע המנהג של כך למשל תופעה ידועה בשבטי ערב היה המנהג "ואד אל בנאת" אשר היה קיים בתקופה קשה של בצורת או רעב. במצבי קיצון היו קוברים מיד תינוקות נקבות מתוך העדפה לגבר שיוכל להיות יותר יעיל למסגרת השבט מאשר האישה.

² יוסף גינת, נקמת דם, נידוי, תיווך וכבוד המשפחה. (חיפה, זמורה ביתן). עמ' 12-16

פרק א' – יותר מאלפיים שנים של הרג תינוקות על רקע מגדרי ובאישור תרבותי

חוקרים הגדירו את רצח הנשים בתור פשע שנאה אשר הינו מבוסס על מין היילוד. ההגדרות הספציפיות משתנות בהתאם להקשר התרבותי. מסיבות כלכליות ותרבותיות בחרו רבים בדורות האחרונים להפיל, להרוג לאחר לידה או לנטוש למוות עשרות מיליוני נקבות כדי שהן יהיו מסוגלות להמשיך ולהביא ילדים נוספים, מתוך תקווה שאלו יהיו בנים.³

הילדות נרצחות עם הולדתן, מורעבות במקרים רבים וננטשות למותם. כך היה במשך הדורות האחרונים באזורים שונים בעולם, כמו הודו, סין ומקומות אחרים. עם ההתקדמות של הטכנולוגיה הנקבות כלל אינן מגיעות לאוויר העולם. תופעה זו הוגדרה במחקר בתור "נשים נעלמות" או חסרות. הכלכלן אמרטיה סן היא הראשון לתאר את התופעה הזאת שבו היחס בין הגברים ובין הנשים מוטה לטובת הגברים בעקבות התפיסות התרבותיות והחברתיות אשר גורמות לכך שיהיה כדאי הרבה יותר למשפחה לגדל בן זכר מאשר ילדה נקבה.⁴

תופעה זו משקפת דפוס ארוך של אפליה על רקע מגדרי. בסין ההעדפות לבנים נפוצות בגלל היכולת של הגברים לשאת את שמות המשפחה, ירושה שהם זכאים לה והרעיון שהם יכולים לטפל בצורה טובה יותר בהורים כאשר הם מתבגרים. בהודו, התפיסות התרבותיות אשר גורמת להעדפה של נשים הם נדוניה גדולה של הבת (אשר יוצרת נטל כלכלי כבד על המשפחה), חוסר יכולת של הבנות להשתלב בצורה טובה בשוק העבודה וההנחה כי גברים יוכלו לדאוג לעצמם בצורה הרבה יותר טובה מן הנשים.

בסין הגבלת הילודה על ידי החוק המגביל את הילודה מאלצת את ההורים לחשוב על החלטות ארוכות טווח בנוגע לילדים. בעבר ההורים הסינים העדיפו משפחות גדולות ונטו לרצות בנים מתוך הרצון להעצים את כוח המשפחה לייצר פרנסה עבור המשפחה. בסין ההתפתחות הכלכלית המהירה של השנים האחרונות הלכה יד ביד עם ההחמרה בתמותה הנשית ודווקא לאחר החוק של 1979 היא החמירה עוד יותר. זאת מאחר וההורים היו צריכים לבחור בילד אחד, והם הניחו כי לזכר יהיה יותר סיכוי להיטיב עם עצמו ועם הוריו.⁵

³ Anderson, Siwan; Ray, Debraj, "Missing women: age and disease". The Review of Economic Studies. 77 (4): (2010). Pp 1262- 1265.

⁴ Sen, Amartya "More Than 100 Million Women Are Missing". New York Review of Books. 37 (20 December 1990). P20.

⁵ Zhao, Zhongwei; Chen, Wei, "China's far below-replacement fertility and its long-term impact: Comments on the preliminary results of the 2010 census". Demographic Research. 25: (2011). P 822- 825.